

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ШЕСТЕРНЯК МАРІЯ МИХАЙЛІВНА

УДК 657.24:06.05

**ОБЛІК ВИТРАТ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ СПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
БЕЗ СТВОРЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ**

Спеціальність 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит
(за видами економічної діяльності)

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Тернопіль – 2013

Дисертація на правах рукопису.

Робота виконана в Тернопільському національному економічному університеті
Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Пушкар Михайло Семенович,
Тернопільський національний економічний університет,
завідувач кафедри аудиту, ревізії та контролінгу

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Кузнецова Світлана Анатоліївна,
Дніпропетровський університет
імені Альфреда Нобеля,
завідувач кафедри фінансів та банківської справи

кандидат економічних наук, професор
Куцик Петро Олексійович,
Львівська комерційна академія,
перший проректор, професор кафедри бухгалтерського
обліку

Захист відбудеться «___» травня 2013 р. о ___годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 58.082.03 у Тернопільському національному економічному університеті за адресою: 46020, м. Тернопіль, вул. Львівська, 11-а, зал засідань.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Тернопільського національного економічного університету за адресою: 46020, м. Тернопіль, вул. Бережанська, 4.

Автореферат розісланий «___» квітня 2013 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

М. П. Шаварина

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Динамічні умови сучасної світової та вітчизняної економіки спонукають до змін й обумовлюють необхідність створення нових пріоритетних форм господарювання, що сприяють ефективності ведення бізнесу. Важливе місце в цьому процесі належить створенню спільних підприємств у будь-якій організаційно-правовій формі. Спільна діяльність без створення юридичної особи є особливою формою підприємництва, яку використовують у різних галузях економіки та видах діяльності, що надає її учасникам суттєві переваги, зокрема можливість ефективно функціонувати без додаткового податкового навантаження і бюрократичних перепон. Однак в Україні така форма господарювання недостатньо поширилася через неврегульованість облікового процесу та оподаткування.

Незважаючи на те, що проблему спільної діяльності певною мірою висвітлено в наукових працях, ці дослідження стосуються тих підприємств, які мають статус юридичної особи (спільного підприємства, спільних підприємств і залучення іноземних інвестицій), а питання організації обліку спільної діяльності без створення юридичної особи як окремої форми організації бізнесу є новими і мало дослідженими. За таких умов особливої актуальності набуває дослідження теоретичних і прикладних аспектів обліку витрат, доходів та фінансових результатів спільної діяльності у випадках її організації без отримання статусу юридичної особи. Дане дослідження має певне теоретичне і практичне значення для розвитку та реалізації нових форм організації бізнесу в Україні.

Вагомий внесок у вивчення теорії, організації і методики обліку витрат, доходів та фінансових результатів у системі обліку й проблемних питань спільної діяльності здійснили вітчизняні учені-економісти і практики: В. Батіщев, Ф. Бутинець, С. Голов, І. Даниленко, Д. Дем'яненко, А. Дмитренко, В. Дмитрів, І. Журавська, З.-М. Задорожний, Є. Калюга, З. Клепай, М. Кондзелка, С. Кузнецова, П. Куцик, Н. Малюга, А. Нефьодова, Т. Ноур, Т. Онищенко, О. Петрик, М. Пушкар, Н. Радченко, В. Резнікова, В. Сопко, І. Чалий, М. Чумаченко, І. Шинкаренко, Н. Яновська та ін., а також зарубіжні науковці К. Друрі, А. Маршал, Дж. С. Мілль, В. Палій, Я. Соколов, П. Самуельсон, А. Сміт, Дж. Фостер, Е. Хендріксен, М. Ван Бреда, Ч. Хорнгрен та ін.

Теоретичні, організаційні та методичні дослідження обліку спільної діяльності без створення юридичної особи залишаються фрагментарними, вони є дискусійними і потребують наукового узагальнення. Це стосується, зокрема, уточнення понятійного апарату спільної діяльності, розвитку сучасної методики обліку витрат і результатів спільної діяльності без створення юридичної особи відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та Міжнародних стандартів фінансової звітності. Нині наявна неузгодженість між нормативними та інструктивними документами з юридичних і облікових питань, що призводить до проблем на практиці. Відсутність досліджень з проблемних питань організації і методики обліку витрат, доходів та фінансових результатів спільної діяльності за окремими проектами, неврегульованість економічної та облікової сфер діяльності інституційних агентів без створення юридичної особи, необхідність розроблення науково обґрунтованих рекомендацій з урахуванням

напрацювань українських і зарубіжних учених визначили актуальність й основні напрями дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконувалася відповідно до плану науково-дослідних робіт Тернопільського національного економічного університету за держбюджетною темою: «Теоретико-методологічні основи та практичні аспекти формування і реалізації облікової політики на макро- і мікрорівнях» (державний реєстраційний номер 0111U001035) і за темами: «Проблеми обліку і контролю в сучасних умовах господарювання» (державний реєстраційний номер 0102U002564), «Система контролю для економічної безпеки підприємств у конкурентному середовищі» (державний реєстраційний номер 0110U008609). У межах визначених тем автор розробила пропозиції щодо вдосконалення в сучасних економічних умовах обліку витрат, доходів та фінансових результатів суб'єктів спільної діяльності без створення юридичної особи.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційної роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних положень і розробленні практичних рекомендацій з удосконалення організації й методики обліку витрат, доходів та фінансових результатів спільної діяльності без створення юридичної особи. Цільова спрямованість дослідження зумовила визначення та виконання таких завдань:

– дослідити економічний зміст спільної діяльності без створення юридичної особи в умовах інституційної економіки та проблеми її нормативно-правового й договірною регулювання в Україні;

– розробити концептуальну модель облікового процесу учасників спільної діяльності у межах функцій стратегічного менеджменту;

– з'ясувати економічну сутність витрат, доходів та фінансових результатів спільної діяльності;

– доповнити додатковими критеріями ознаки класифікації витрат виробництва відповідно до потреб користувачів інформації та особливостей виконання проектів спільної діяльності в будівельних організаціях;

– обґрунтувати підходи до вибору ознак класифікації доходів у фінансовому обліку відповідно до потреб користувачів інформації та сформулювати класифікацію доходів спільної діяльності;

– проаналізувати методи розподілу витрат, що є загальними для основної та спільної діяльності, з метою обрання оптимального варіанта;

– визначити особливості відображення витрат на оплату праці найманих працівників, залучених до реалізації спільних проектів, та розглянути їх взаємовідносини за умови, коли внеском є трудова участь;

– запропонувати нові підходи до розроблення методики обліку витрат спільної діяльності з метою раціонального управління трансакційними витратами від спільної діяльності без створення юридичної особи через додаткові аналітичні рахунки інших витрат операційної діяльності;

– розкрити особливості контролю спільної діяльності, його вплив на господарські процеси та її результативність.

Об'єктом дослідження є спільна діяльність без створення юридичної особи в умовах інституційної економіки та господарські процеси, пов'язані з її здійсненням в Україні.

Предметом дослідження є теоретичні й прикладні аспекти обліку витрат, доходів та фінансових результатів спільної діяльності без створення юридичної особи.

Методи дослідження. Для досягнення окресленої мети у роботі використано такі загальнонаукові методи теоретичного та емпіричного рівнів дослідження: абстрагування – при з'ясуванні суті різних понять і категорій; абстрактно-логічний метод – при вдосконаленні класифікацій витрат та доходів суб'єктів спільної діяльності в будівництві; діалектичний метод – при розробленні моделей відокремленого обліку спільної діяльності; порівняння – для оцінювання стану та динаміки спільної діяльності без створення юридичної особи в окремих областях України; узагальнення – при формуванні висновків і пропозицій; аналіз та синтез – під час дослідження наукових праць учених-економістів, присвячених проблемам економічної теорії, обліку витрат, доходів та фінансових результатів підприємств; моделювання – з метою побудови концептуальної моделі обліку спільної діяльності й облікових моделей відповідно до запропонованих етапів облікового процесу спільної діяльності без створення юридичної особи; індукція та дедукція – при визначенні проблем обліку витрат та результатів спільної діяльності; статистичний метод – при вивченні динаміки та структури суб'єктів ЄДРПОУ, які здійснюють спільну діяльність, і показників будівельної галузі України; графічний метод – для наочної ілюстрації досліджуваних явищ, процесів і закономірностей; економіко-математичний метод та інші.

Інформаційну базу дослідження становлять нормативно-правові акти, матеріали Державної служби статистики України, Державної податкової адміністрації України, Міністерства фінансів України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, первинні документи та форми фінансової, податкової звітності суб'єктів господарювання, що здійснюють спільну діяльність без створення юридичної особи у будівництві, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених-економістів.

Наукова новизна одержаних результатів проведеного дослідження полягає у розробленні концепції спільної діяльності без створення юридичної особи, яка передбачає теоретичний базис і практичні рекомендації з організації й методики обліку витрат та результатів діяльності. Найсуттєвішими теоретичними і практичними результатами, що характеризують новизну дослідження й особистий внесок автора, є:

уперше:

– розроблено концептуальні основи обліку спільної діяльності без створення юридичної особи, що ґрунтуються на виділенні логічних стадій облікового процесу й охоплюють – *збір даних* (дослідницька, вимірювальна та описативна функції); *процес модифікації* (прогностична, ілюстративна та імітаційна функції); *отримання і передачу інформації* (інформаційна, пояснювальна, інтерпретаційна й оптимізаційна функції), а також представлено модель отримання інформації у системі обліку та звітності для прийняття економічно обґрунтованих рішень.

Концепція дає можливість у межах функцій облікового моделювання розкрити особливості облікового процесу учасників спільної діяльності та оператора, який виконує облікові й управлінські функції у спільному будівництві;

удосконалено:

– аналітичний і синтетичний облік на підприємствах, що здійснюють спільну діяльність без створення юридичної особи, внесенням змін у робочий план рахунків, а саме: до рахунка 94 «Інші витрати операційної діяльності» запропоновано відкрити рахунок третього порядку 9491 «Витрати спільної діяльності без створення юридичної особи» та четвертого рівня залежно від потреб управління відповідно до умов договору щодо спільного проекту;

– порядок розподілу витрат між учасниками спільної діяльності, що полягає у визначенні суми витрат звітного періоду й належить до витрат, які враховують при обчисленні об'єкта оподаткування або суми амортизаційних відрахувань звітного періоду, що стосується тільки результатів спільної діяльності; а також – лише результатів основної господарської діяльності. Запропонований алгоритм розподілу витрат і амортизаційних відрахувань для спільної діяльності сприятиме зближенню фінансового обліку та податкових розрахунків;

– класифікацію витрат за видами діяльності, в якій виокремлено витрати спільної діяльності як витрати окремого виду функціонування суб'єктів господарювання і запропоновано додаткову класифікацію витрат у будівництві, що здійснюють за договором про спільну діяльність з виділенням «витрат на створення кваліфікаційного активу» та «витрат на створення некваліфікаційного активу»;

– класифікацію доходів від спільної діяльності з урахуванням специфіки формування звітності про результати спільної діяльності та виділенням переліку нових ознак економічних вигод, що значно полегшить роботу оператора спільної діяльності й дасть змогу максимально наблизити фінансовий облік та податкові розрахунки щодо спільної діяльності без створення юридичної особи;

– систему контролю за правильністю відображення господарських процесів спільної діяльності у фінансовому обліку та податкових розрахунках з виділенням таких етапів: 1) контроль внесків у спільну діяльність; 2) контроль за фінансовим обліком залежно від того, хто є учасниками спільної діяльності – резиденти чи іноземні юридичні особи; 3) контроль за формуванням доходу, що враховують при обчисленні об'єкта оподаткування, та розподілом прибутку від спільної діяльності; 4) контроль (перевірка) за правильністю розрахунку податку на прибуток та своєчасністю подання Податкової декларації; 5) контроль за процесом припинення спільної діяльності (в контексті повернення внесків учасників), якщо термін договору закінчився;

дістало подальший розвиток:

– обґрунтування економічного змісту спільної діяльності без створення юридичної особи в умовах інституційної економіки та трактування поняття «спільна діяльність», під яким слід розуміти взаємоузгоджену й взаємозалежну діяльність вітчизняних і зарубіжних юридичних та/або фізичних осіб, базовану на об'єднанні активів та джерел їхнього формування, зі створенням або без створення юридичної особи, яка діє на основі договору чи письмової угоди між учасниками і потребує спільного контролю двох або більше сторін, розподілу результатів та

ризиків унаслідок діяльності відповідно до такого договору чи угоди з метою співробітництва та досягнення позитивних фінансових результатів;

– процедури відображення в обліку витрат на оплату праці найманих працівників, залучених до реалізації спільних проектів, а також порядок документального оформлення і розмежування витрат між основною та спільною діяльністю.

Практичне значення одержаних результатів полягає у впровадженні основних положень дослідження облікового і контрольного процесів у практику суб'єктів господарювання, які здійснюють спільну діяльність без створення юридичної особи на основі договору двох чи більше учасників та використання облікової інформації для поліпшення результатів діяльності.

Запропоновані в дисертації рекомендації та пропозиції практично застосовують будівельні організації, які здійснюють спільну діяльність без створення юридичної особи: ТзОВ «Компанія Білий Замок» (м. Тернопіль) і СП «Західна нафтова група» (м. Луцьк) за договором про спільну діяльність від 01. 08. 2001 р. (реєстраційний (обліковий) номер платника податків із Тимчасового реєстру ДПАУ 450168373) (довідка № 1/05 від 22. 05. 2012 р.); ПП «Зв'язокбуд» та ПП «КРОС-2003» (м. Тернопіль) за договором про спільну діяльність від 03. 09. 2008 р. (реєстраційний (обліковий) номер платника податків із Тимчасового реєстру ДПАУ 450168843) (довідка № 7-12 від 10. 07. 2012 р.); ПП «Комун-Сервіс-Серет» і ТзОВ «КВАНТ» (м. Тернопіль) за договором про спільну діяльність від 29. 05. 2006 р. (реєстраційний (обліковий) номер платника податків із Тимчасового реєстру ДПАУ 450168762) (довідка № 283 від 06. 09. 2012 р.); ТОВ «МонолітТрансБуд», ДП «Завод якісних бетонів» (м. Івано-Франківськ) і ВАТ «Чернівцігаз» (м. Чернівці) за договором про спільну діяльність від 12. 06. 2007 р. (реєстраційний (обліковий) номер платника податків із Тимчасового реєстру ДПАУ 276408555) (довідка № 64/12 від 07. 11. 2012 р.).

Окремі положення дисертаційної роботи використано у навчальному процесі Тернопільського національного економічного університету (довідка № 126-26/1159 від 25. 04. 2012 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаним науковим дослідженням. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в дисертаційній роботі використані тільки ті положення й ідеї, що є результатом власних досліджень здобувача.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертації автор доповідала на 11 науково-практичних конференціях, де вони отримали позитивну оцінку. Зокрема, на 9 міжнародних: «Наука і освіта – 2004» (м. Дніпропетровськ, 2004 р.), «Економічні проблеми сучасного суспільства та шляхи їх подолання» (м. Запоріжжя, 2010 р.), «Актуальні проблеми розвитку обліку, контролю та аналізу в умовах глобальних економічних змін» (м. Полтава, 2010 р.), «Економічний та соціальний розвиток України в ХХІ столітті: національна ідентичність і тенденції глобалізації» (м. Тернопіль, 2011 р.), «Розвиток бухгалтерського обліку, контролю й аналізу в сучасних концепціях управління» (м. Судак, 2011 р.), «Теорія і практика економічного аналізу: сучасний стан, актуальні проблеми та перспективи розвитку» (м. Тернопіль, 2011 р.), «Модернізація обліку, аналізу і контролю в

галузях економіки України» (м. Тернопіль, 2011 р.), «Економічний та соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність і тенденції глобалізації» (м. Тернопіль, 2012 р.), «Розвиток бухгалтерського обліку, контролю й аналізу в сучасних концепціях управління» (м. Судак, 2012 р.); на 2 всеукраїнських: «Проблеми трансформаційної економіки» (м. Кривий Ріг, 2009 р.), «Трансформація господарського механізму в умовах кризи» (м. Чернівці, 2010 р.).

Публікації. Результати дисертаційної роботи, висновки та пропозиції автора викладені у 28 наукових працях загальним обсягом 13,4 друк. арк., з яких 1 навчальний посібник у співавторстві (авторові належить 2,05 друк. арк.), 13 праць у наукових фахових виданнях, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації, обсягом 8,05 друк. арк., з яких 2 статті у співавторстві (авторові належить 0,75 друк. арк.), 14 – в інших виданнях загальним обсягом 3,3 друк. арк.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел. Основний текст роботи викладений на 211 сторінках, список використаних джерел налічує 327 найменувань на 34 сторінках. Дисертація містить 11 таблиць на 12 сторінках, 25 рисунків на 26 сторінках, 22 додатків на 76 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У розділі 1 «Економічна сутність спільної діяльності та концептуальні основи її обліку» розглянуто передумови й місце спільної діяльності без створення юридичної особи в інституційній економіці; з'ясовано економічний зміст та етимологію поняття «спільна діяльність», проблеми її нормативно-правового і договірною регулювання в Україні; досліджено класифікацію витрат та класифікацію доходів спільної діяльності у будівельних організаціях.

Інституційна економіка на сучасному етапі характеризується зміною розподільних відносин між учасниками ринку, що зумовлено виникненням нових форм організації бізнесу, зокрема – спільною діяльністю без створення юридичної особи, що є не тільки особливою формою підприємницької діяльності, а й окремою інституційною одиницею, яка координує економічну діяльність окремих суб'єктів господарювання (учасників спільної діяльності) та має особливий правовий статус.

Зважаючи на те, що жоден нормативний документ не регулює порядку подання статистичної звітності за результатами спільної діяльності без створення юридичної особи, у дисертації запропоновано внести зміни до державного класифікатора та доповнити його секцією «S» – «Спільна діяльність без створення юридичної особи у відповідних галузях та видах економічної діяльності» і розробити відповідні коди залежно від сфери застосування такої діяльності з внесенням їх до запропонованої секції «S».

Дослідженням встановлено, що у зарубіжній літературі спільну діяльність називають «joint ventures», «mixed companies» та «strategic alliance», які є різними за змістом. Аналогом цих назв в економічній діяльності підприємств України є поняття «спільна діяльність», «змішане товариство» та «договір про спільну діяльність».

Спільну діяльність визначено як взаємоузгоджену і взаємозалежну діяльність вітчизняних та зарубіжних юридичних та/або фізичних осіб, яка базована на об'єднанні активів та джерел їхнього формування, зі створенням або без створення юридичної особи, котра діє на основі договору чи письмової угоди між учасниками, яка є об'єктом спільного контролю двох або більше сторін, передбачає спільний контроль, розподіл результатів та ризиків унаслідок діяльності відповідно до такого договору чи угоди з метою співробітництва та досягнення позитивних фінансових результатів.

У дисертації доведено, що спільна діяльність у сфері будівництва має елементи синергії, що породжує додаткову вигоду від такої діяльності. Під синергетичним ефектом від спільної діяльності без створення юридичної особи слід розуміти зростання ефективності такої діяльності в результаті об'єднання (злиття окремих частин енергетичних, трудових, інформаційних, фінансових, матеріальних ресурсів і капіталу в єдину систему) учасників відповідно до договору. Синергія виникає за рахунок позитивного системного ефекту, коли ефект від взаємодії контрагентів перевищує суму ефектів діяльності кожного з окремих учасників (ефект оптимізації витрат; ефект комплексних переваг; ефект економії). Розроблена математична модель дає змогу визначити синергетичний ефект від взаємодії учасників спільної діяльності.

Для кращого розуміння сутності витрат спільної діяльності запропоновано внести зміни до класифікації витрат за видами діяльності. Рекомендовано виділити «витрати спільної діяльності» як окремий вид діяльності суб'єктів господарювання. Поняття «витрати спільної діяльності» запропоновано розглядати як спрямовані на здійснення проекту, що виникають у процесі поточної роботи оператора, а саме – витрати на придбання виробничих запасів, послуг (у т. ч. залучення найманих працівників), обов'язкові платежі, амортизацію, тощо, які відшкодують учасники згідно з договором.

У дисертації розроблено додаткову класифікацію витрат у будівництві, що виконують роботи за договором про спільну діяльність (рис. 1), де виокремлено «витрати на створення кваліфікаційного активу» та «витрати на створення некваліфікаційного активу».

До «кваліфікаційних активів» відносять активи, що обов'язково потребують суттєвого часу (більше 3-х місяців) для їх створення (запаси – незавершене виробництво продукції з тривалим операційним циклом; будинки, будівлі, споруди, інші об'єкти основних засобів, нематеріальні активи – незавершені капітальні інвестиції в їх виготовлення (будівництво); інвестиційна нерухомість, яка потребує реконструкції; тощо) і значного обсягу фінансування, що залежить від масштабу будівництва, який визначають учасники.

Враховуючи специфіку формування звітності про результати спільної діяльності, податкових розрахунків і характерні особливості цього виду господарювання, запропоновано класифікацію доходів від спільної діяльності без створення юридичної особи, що значно полегшить роботу оператора спільної діяльності й дасть змогу максимально наблизити фінансовий облік та податкові розрахунки. Поняття «доходи від спільної діяльності» обґрунтовано розглядати як надходження економічних вигод (крім внесків учасників), що виникають у

підсумку фактів господарювання в межах спільної діяльності (як зі створенням, так і без створення юридичної особи), результатом яких є збільшення спільного майна контрагентів без зростання (збільшення) зобов'язань у межах такої діяльності.

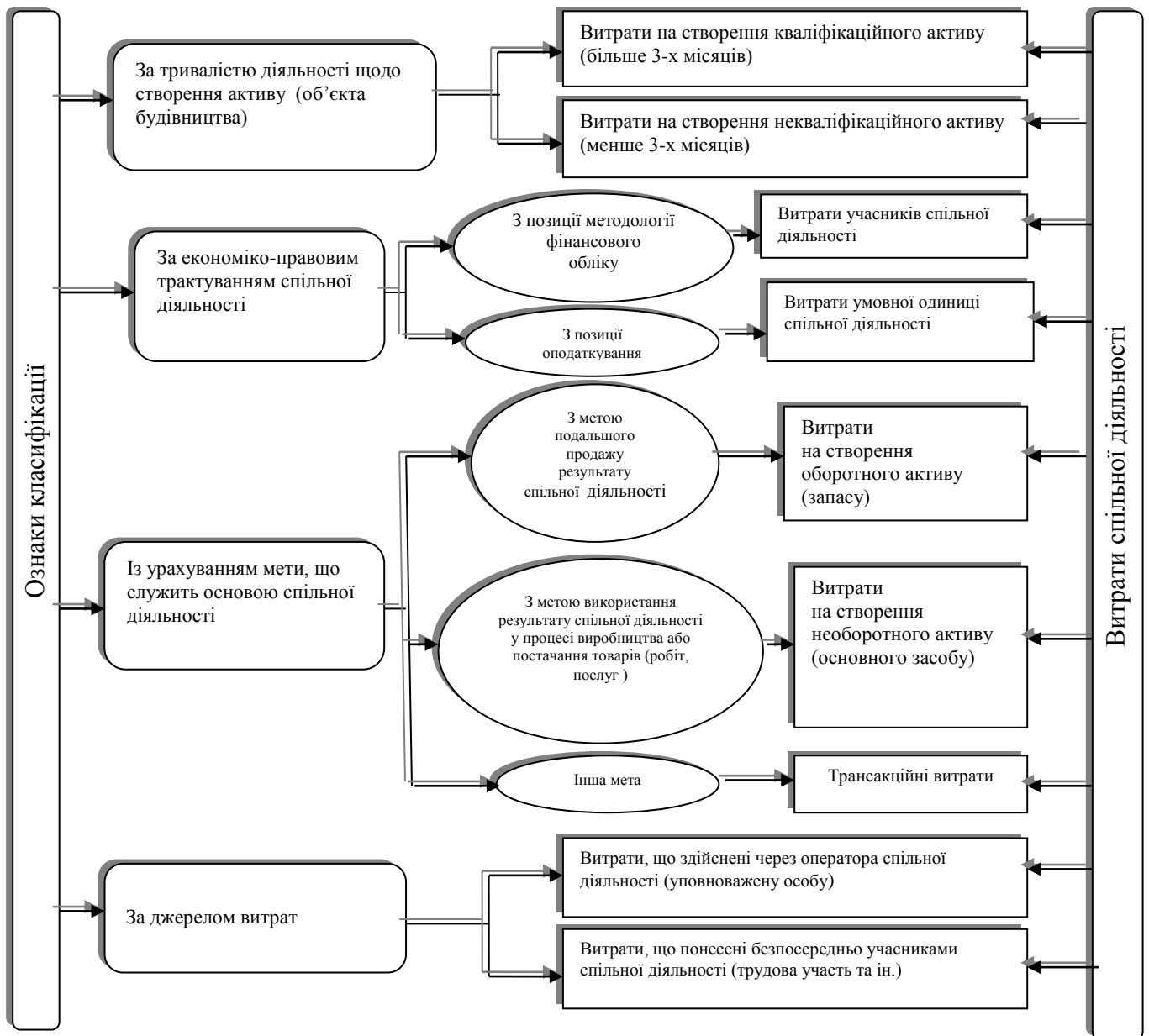


Рис. 1. Додаткова класифікація витрат у будівництві, здійснюваному за договором про спільну діяльність

У розділі 2 «Облік спільної діяльності, його концепція та організація» виокремлено проблеми обліку спільної діяльності та обґрунтовано шляхи їх розв'язання; досліджено облік витрат, доходів та фінансових результатів спільної діяльності в будівельних організаціях; розроблено концептуальну модель особливостей облікового процесу учасників спільної діяльності.

До специфічних проблем обліку діяльності суб'єктів господарювання, які є учасниками спільної діяльності, належать: розподіл витрат у фінансовому обліку та податкових розрахунках; відмінності між фінансовим обліком і паралельним його здійсненням у податкових розрахунках; порядок розподілу витрат учасника

спільного проекту, що є загальними для основної та спільної діяльності; відображення витрат на оплату праці працівників, залучених до реалізації спільних проектів; розроблення методики обліку внесків до спільної діяльності.

З метою максимального зближення податкового та фінансового обліку спільної діяльності запропоновано застосовувати розроблений автором алгоритм розподілу витрат, що є загальними для основної та спільної діяльності. Стосовно специфіки відображення витрат на оплату праці та виплату заробітної плати працівникам, залученим до роботи як в основній, так і у спільній діяльності учасників, рекомендовано для регулювання взаємовідносин між ними виконати такі завдання: конкретизувати мету спільної діяльності (до якої будуть залучені співробітники); встановити кількість працівників та якої кваліфікації будуть задіяні у спільному проекті; визначити документальне оформлення фактичної участі власних працівників у спільній діяльності; уточнити обсяг роботи і характер робіт, що виконуватимуть співробітники учасників спільної діяльності, й термін здійснення; визначити функціональні обов'язки працівників відповідно до сутності їх посад; скоординувати використання трудових ресурсів основної та спільної діяльності.

Обґрунтовано взаємовідносини між учасниками спільної діяльності за умови, коли внеском є трудова участь на основі належним чином оформлених документів. Встановлено, що внесок «трудовою участю» доцільно здійснювати одним із варіантів: 1) «не як свій вклад до спільної діяльності», при цьому витрати на оплату праці таких працівників здійснюють за рахунок коштів спільної діяльності; 2) «як свій вклад до спільної діяльності», при цьому витрати на оплату праці таких працівників, учасник здійснює за власний рахунок, оскільки розраховує отримати прибуток від участі у спільній діяльності.

Із внутрішніх потреб управління, контролю, аналізу й звітності учасників спільної діяльності та розв'язання проблеми формування достовірної інформації щодо трансакційних витрат запропоновано вдосконалити аналітичний облік спільної діяльності впровадженням у робочий план рахунків певних змін, а саме: до рахунка 94 «Інші витрати операційної діяльності» відкрито субрахунок третього порядку 9491 «Витрати спільної діяльності без створення юридичної особи». Відповідно до субрахунка 9491 «Витрати спільної діяльності без створення юридичної особи» відкрито дев'ять субрахунків четвертого рівня – субрахунок 94911 «Пошук партнерів для спільного проекту», субрахунок 94912 «Ведення переговорів», субрахунок 94913 «Забезпечення інтересів учасників», субрахунок 94914 «Укладання договору про спільну діяльність», субрахунок 94915 «Виконання умов договору», субрахунок 94916 «Контроль виконання спільного проекту», субрахунок 94917 «Аналіз виконання спільного проекту», субрахунок 94918 «Коригування субоптимальних договірних умов», субрахунок 94919 «Завершення спільного проекту».

Дослідження наукової літератури в контексті організації та методики обліку спільної діяльності без створення юридичної особи показало, що у вітчизняній обліковій системі нема розробок щодо концептуальних основ та фундаментальних моделей облікових процесів спільної діяльності. Тому, врахувавши специфіку наукових принципів конструювання і практичної реалізації облікових моделей, автором розроблено концептуальну модель обліку спільної діяльності, що відображає особливості облікових процесів учасників спільної діяльності (рис. 2).

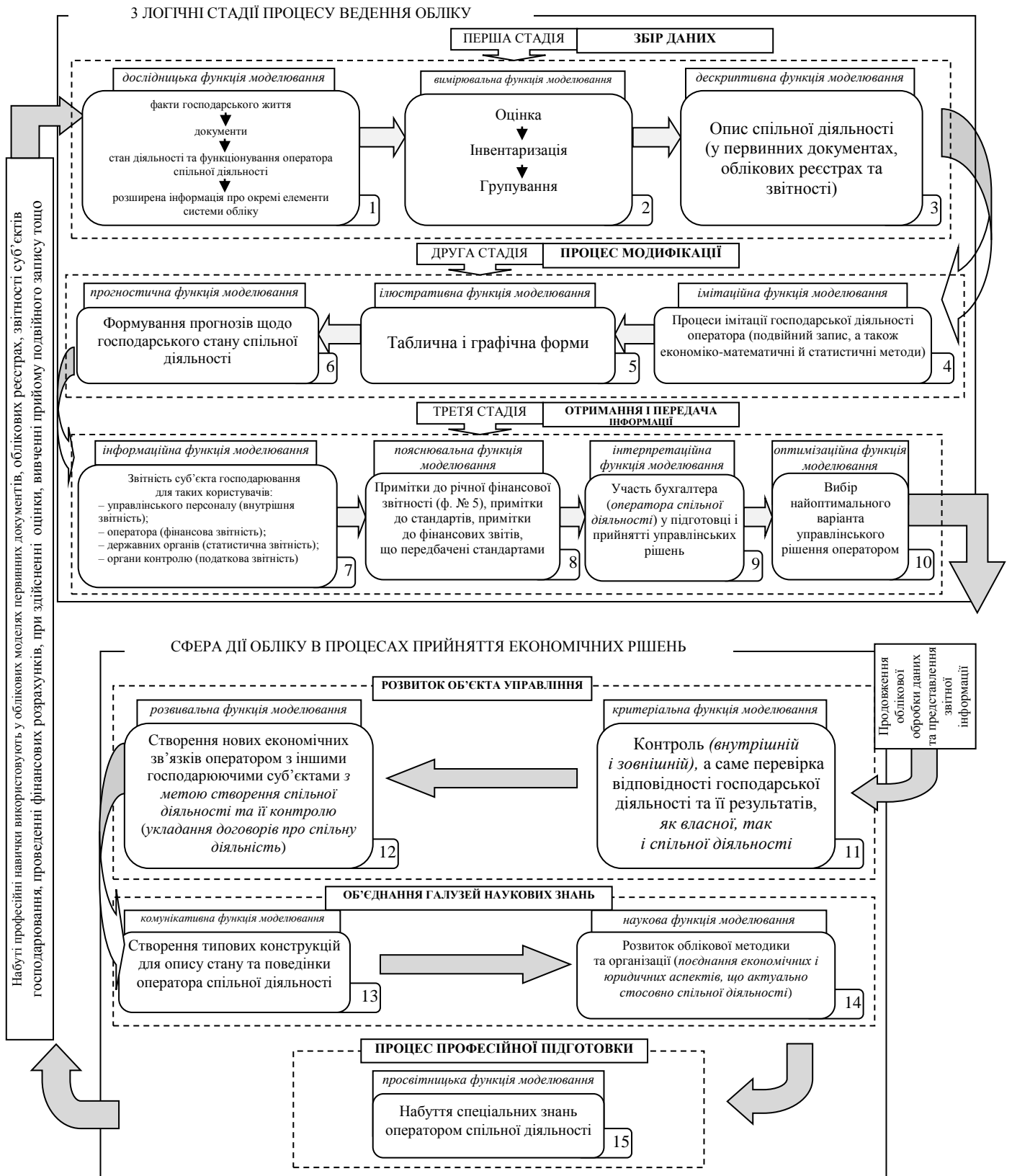


Рис. 2. Концептуальна облікова модель, у межах якої розглянуто спільну діяльність

Запропонована модель ґрунтується на виділенні логічних стадій облікового процесу, які включають – збір даних; процес модифікації; отримання і передачу

інформації, а також представлено модель отримання інформації у системі обліку та звітності для прийняття економічних рішень. Концепція дає можливість у межах функцій облікового моделювання розкрити особливості облікового процесу учасників спільної діяльності й оператора, який виконує облікові та управлінські функції в спільному проекті.

Для вдосконалення методики обліку трансакційних витрат інвестиційної та операційної діяльності, що пов'язані зі спільною діяльністю, ці витрати необхідно відображати з урахуванням виду спільної діяльності (зі створенням чи без створення юридичної особи) та умовами договору. Зокрема, трансакційні витрати операційної діяльності, що пов'язані зі спільною діяльністю без створення юридичної особи, рекомендовано відображати на субрахунку 9491 «Витрати спільної діяльності без створення юридичної особи» синтетичного рахунка 94 «Інші витрати операційної діяльності»; для трансакційних витрат інвестиційної діяльності, що пов'язані з втратами від участі в спільній діяльності зі створенням юридичної особи, та інших витрат, не пов'язаних з операційною діяльністю – застосовувати синтетичний рахунок 96 «Втрати від участі в капіталі» та відповідний субрахунок 962 «Втрати від спільної діяльності», а також синтетичний рахунок 97 «Інші витрати».

У третьому розділі **«Облік господарських процесів спільної діяльності та оцінка ефективності розподілу її результатів»** визначено методику обліку господарських процесів спільної діяльності; оцінено ефективність розподілу результатів від спільної діяльності; охарактеризовано особливості контролю і його вплив на результативність спільної діяльності.

З метою вдосконалення відображення обліку вкладів до спільної діяльності запропоновано внесок у вигляді нематеріального активу оцінювати як послугу, котру учасник спільної діяльності надає авансом. Тобто, учасник власною діловою репутацією забезпечує для спільної діяльності оперативне вирішення деяких питань, що, своєю чергою, і є послугою з організації будівництва, тобто адміністративною послугою. Підтвердити отримання такої послуги учасникам запропоновано документально, а саме – оформити акт про те, що цей учасник зобов'язується здійснювати певні дії, спрямовані на досягнення мети спільної діяльності, та відповідно, зазначити, що ці послуги потрібно вважати внеском до спільної діяльності.

Для учасників спільної діяльності без створення юридичної особи ефективність розподілу результатів від такої діяльності залежить від правильної їх оцінки. Доведено, що на результати впливає форма внесення у спільну діяльність вкладів, які запропоновано здійснювати грошовими коштами, оскільки такий внесок відображає реальну величину вкладу та не спричиняє для учасників спільної діяльності податкових наслідків. Розподіл результатів спільної діяльності здійснюють відповідно до відсоткових часток учасників та згідно з метою спільного проекту (будівництво об'єкта, продаж і розподіл прибутку; отримання кожним з учасників у власність частини нерухомості у зведеному об'єкті будівництва; інша мета).

Для уникнення у майбутньому спірних питань при розподілі результатів запропоновано встановити типову форму акта розподілу площ завершеної спільної

будівлі до відповідного договору про спільну діяльність без створення юридичної особи, оскільки офіційної форми такого акта для учасників спільної діяльності чинним законодавством не передбачено.

Для кращого розуміння особливостей контролю та його впливу на результативність діяльності запропоновано розглядати процес контролю за спільною діяльністю з позиції зовнішнього і внутрішнього контролю. Автором розроблено модель процесу контролю спільної діяльності без створення юридичної особи в будівництві (рис. 3).

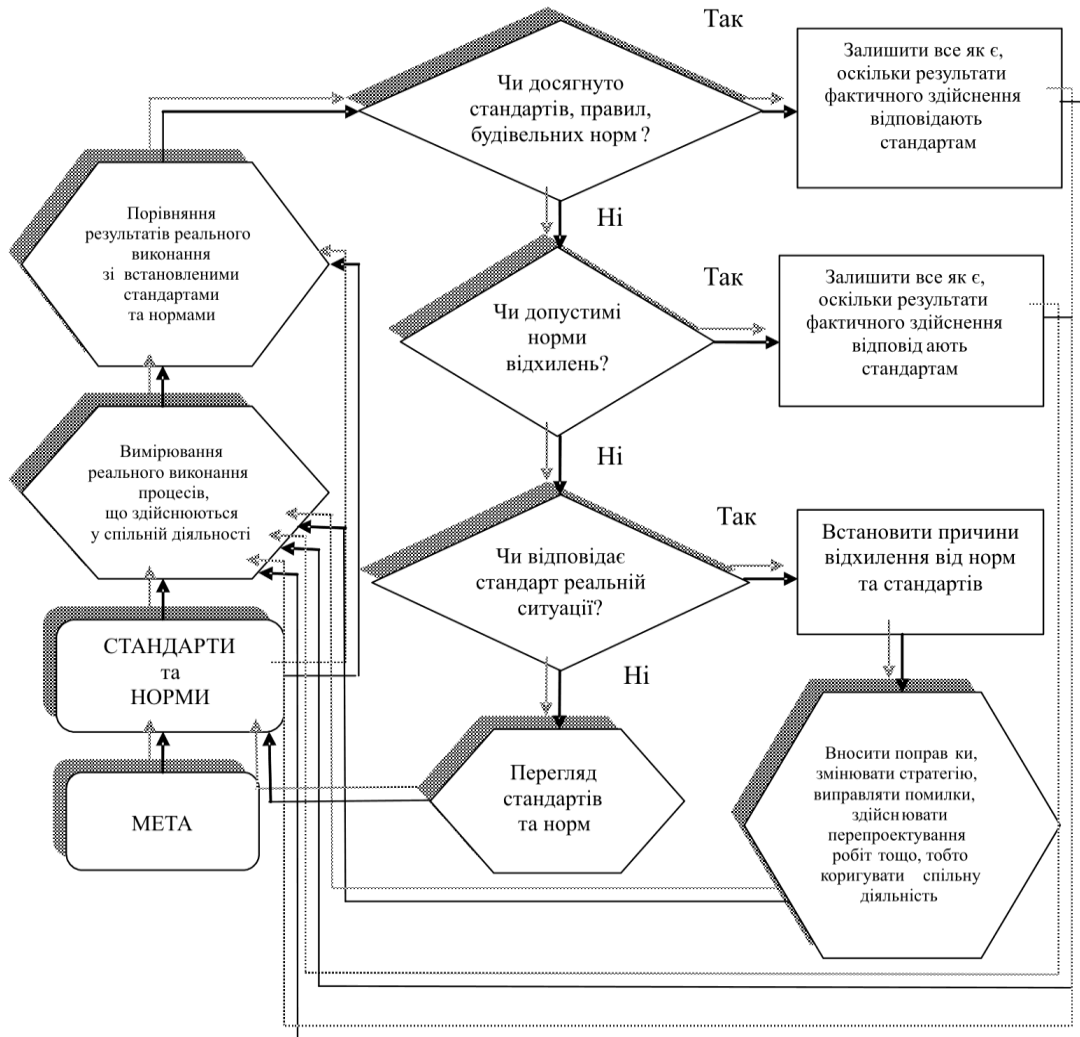


Рис. 3. Модель процесу контролю спільної діяльності без створення юридичної особи в будівництві

Контролювати правильність відображення господарських процесів спільної діяльності у фінансовому обліку та податкових розрахунках доцільно згідно з висновками автора, за такими етапами: 1) контроль внесків у спільну діяльність; 2) контроль за фінансовим обліком залежно від того, хто є учасниками спільної діяльності, – резиденти чи іноземні юридичні особи; 3) контроль за формуванням доходу, що враховують при обчисленні об'єкта оподаткування та розподілом прибутку від спільної діяльності; 4) контроль (перевірка) за правильністю розрахунку податку на прибуток та своєчасності подання до податкових органів Податкової декларації; 5) контроль за процесом припинення спільної діяльності (в контексті повернення внесків учасників), якщо термін договору закінчився.

Рекомендовано законодавчо прирівняти умови ведення спільної діяльності між юридичними та фізичними особами. При цьому запропоновано дозволити таку діяльність також тільки між фізичними особами, де вибраний оператор спільної діяльності (один з учасників – фізичних осіб) мав би право теж реєструвати договір про спільну діяльність у податковому органі як самостійний платник податків, сплачувати податок на прибуток і ПДВ, вести відокремлений фінансовий облік та здійснювати податкові розрахунки щодо спільної діяльності. Це дасть змогу уникнути податкових ризиків стосовно фізичних осіб, оскільки вони, на відміну від юридичних осіб (отримані кошти яких не обкладають податком на прибуток, оскільки це вже зробив оператор спільної діяльності), зобов'язані включати всю отриману суму доходів як результат спільної діяльності (який розглядають як інші доходи у вигляді виплати за цивільно-правовими договорами) до складу загальнорічного доходу оподаткування.

ВИСНОВКИ

Результатом дисертаційної роботи є теоретичне узагальнення й формування рекомендацій щодо організації і методики обліку витрат, доходів та фінансових результатів спільної діяльності без створення юридичної особи. Основні науково-практичні результати дослідження дали змогу зробити такі висновки та пропозиції:

1. Виникнення нових форм господарювання є закономірним явищем в інституційній економіці, що потребує сучасного підходу до аналізу і визначення перспектив нових інституційних одиниць, зокрема спільної діяльності без створення юридичної особи, й віднесення їх до переліку інституційних секторів, оскільки дані про них використовують як інструментарій для систематизації і групування економічної та соціальної інформації. Враховуючи те, що жоден чинний документ не регулює порядку подання статистичної звітності за результатами спільної діяльності без створення юридичної особи, доцільно внести зміни до державного класифікатора та доповнити його секцією «S» – «Спільна діяльність без створення юридичної особи у відповідних галузях і видах економічної діяльності». В дисертації запропоновано авторське трактування поняття «спільна діяльність».

2. Методологічні основи обліку спільної діяльності без створення юридичної особи мають ґрунтуватися на виділенні логічних стадій інформаційного процесу – 1) *збір даних* у системі обліку; 2) *процес модифікації* даних в обліковій системі; 3) *отримання і передача інформації*, що є останньою логічною стадією процесу ведення обліку; які відображає концептуальна облікова модель. Продовженням облікової обробки даних є надання звітної інформації у *сферу дії обліку*, яку використовують у *процесах прийняття економічних рішень* з розвитку об'єкта управління; об'єднання різних галузей наукових знань; професійної підготовки. Концепція дає можливість у межах функцій облікового моделювання розкрити особливості облікових процесів учасників спільної діяльності та оператора, який виконує облікові й управлінські функції у спільному проекті.

3. Витрати спільної діяльності слід розглядати як спрямовані на здійснення проекту, котрі виникають у процесі поточної роботи оператора, а саме – витрати на

придбання виробничих запасів, послуг (у т. ч. залучення найманих працівників), обов'язкові платежі, амортизацію тощо, які відшкодують учасники згідно з договором. Доходами спільної діяльності є надходження економічних вигод (крім внесків учасників), що виникають у підсумку фактів господарювання, результатом яких є збільшення спільного майна контрагентів без зростання (збільшення) зобов'язань у межах такої діяльності.

4. Для забезпечення раціональності організації, планування, правильності та повноти системи обліку, калькулювання й аналізу собівартості будівельно-монтажних робіт та оптимізації управління витратами запропоновано будівельним організаціям застосовувати розроблену додаткову класифікацію витрат у будівництві, виконуваному за договором про спільну діяльність, що повинна містити чотири ознаки класифікації: 1) за тривалістю діяльності щодо створення активу (об'єкта будівництва), де виокремлено «витрати на створення кваліфікаційного активу» та «витрати на створення некваліфікаційного активу»; 2) за економіко-правовим трактуванням спільної діяльності; 3) із урахуванням мети, що служить основою спільної діяльності; 4) за джерелом витрат.

5. Класифікацію доходів від спільної діяльності доцільно здійснювати за двома основними групами: 1) доходи від операційної діяльності; 2) інші доходи; з виділенням нових ознак економічних вигод, які враховують специфіку формування звітності про результати спільної діяльності, податкових розрахунків і характерні особливості цього виду господарювання. Така класифікація доходів значно полегшить роботу оператора спільної діяльності й дасть змогу максимально наблизити фінансовий облік та податкові розрахунки.

6.3 Метою зближення фінансового обліку та податкових розрахунків запропоновано оператору спільної діяльності застосовувати алгоритм розподілу витрат, що є загальними для основної та спільної діяльності, який полягає у визначенні суми витрат звітного періоду й належить до витрат, які враховують при обчисленні об'єкта оподаткування або суми амортизаційних відрахувань звітного періоду, що стосується тільки результатів спільної діяльності; а також – лише результатів основної господарської діяльності.

7. Враховуючи особливості відображення витрат на оплату праці та виплату заробітної плати найманим працівникам, залученим до роботи як в основній, так і у спільній діяльності учасників, рекомендовано для регулювання взаємовідносин між ними виконати такі завдання: конкретизувати мету спільної діяльності (до якої будуть залучені співробітники); встановити кількість працівників та якої кваліфікації будуть задіяні у спільному проекті; визначити документальне оформлення фактичної участі власних працівників у спільній діяльності; уточнити обсяг роботи і характер робіт, що виконуватимуть співробітники учасників спільної діяльності, й термін здійснення; визначити функціональні обов'язки працівників відповідно до сутності їх посад; скоординувати використання трудових ресурсів основної та спільної діяльності.

8. Зважаючи на зарубіжний досвід і враховуючи потреби управління, контролю й аналізу для розв'язання проблеми формування інформації щодо трансакційних витрат, доцільно внести у робочий план рахунків зміни, а саме: до рахунка 94 «Інші витрати операційної діяльності» відкрити субрахунок третього

порядку 9491 «Витрати спільної діяльності без створення юридичної особи» та відкрити субрахунки четвертого рівня залежно від потреб управління відповідно до умов договору стосовно спільного проекту. Рекомендовано учасникам спільного будівництва, які реалізують не один, а кілька спільних проектів за окремими договорами (угодами), групувати та відображати такі витрати на рахунку 9491 «Витрати спільної діяльності без створення юридичної особи» з кодом аналітичного рахунку за кожним договором (зокрема, позначати номер угоди римською цифрою).

9. Доцільно розглядати процес контролю за спільною діяльністю з позиції зовнішнього і внутрішнього контролю. Для кращого розуміння особливостей контролю та його впливу на результативність діяльності розроблено модель процесу контролю спільної діяльності без створення юридичної особи в будівництві, що передбачає виділення трьох стадій: вимірювання реального виконання процесів спільної діяльності; порівняння результатів реального виконання зі стандартами та нормами щодо даного виду діяльності; реакція учасників спільної діяльності на результати порівняння.

Більшість із запропонованих пропозицій щодо вдосконалення організаційних та методичних аспектів обліку витрат і результатів спільної діяльності без створення юридичної особи в будівництві можна використати у практичній діяльності суб'єктів господарювання інших галузей економіки України.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Шестерняк М. М. Окремі питання організації та ведення спільної діяльності / М. М. Шестерняк // Наука молода: Зб. наук. праць Ради молодих учених Тернопільської академії народного господарства. Вип. 2. – Тернопіль: Економічна думка, 2004. – С. 220–223. – 0,5 друк. арк.
2. Шестерняк М. М. Спільна діяльність як форма господарювання / М. М. Шестерняк // Наукові записки: Зб. наук. праць кафедри економічного аналізу. Вип. 13, ч. 2. – Тернопіль: Економічна думка, 2004. – С. 113–116. – 0,4 друк. арк.
3. Шестерняк М. М. Особливості організації та здійснення спільної діяльності за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку / М. М. Шестерняк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: «Економіка». – № 17. – 2004. – С. 189–192. – 0,4 друк. арк.
4. Шестерняк М. М. Облік спільної діяльності в Україні / М. Р. Лучко, М. М. Шестерняк // Наука й економіка: Наук.-теорет. журнал Хмельницького економічного університету. Вип. 2 (14), 2009. – С. 85–90 (0,5 друк. арк., особисто авторів належить 0,25 друк. арк., запропоновано механізм обліку спільної діяльності з виокремленням етапів.
5. Шестерняк М. М. До питання сутності спільної діяльності / М. М. Шестерняк // Економічний простір: Зб. наук. праць. – № 23/2. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2009. – С. 125–130. – 0,4 друк. арк.

6. Шестерняк М. М. Особливості організації обліку спільної діяльності в сучасних умовах / М. М. Шестерняк // Наук. вісник Ужгородського університету: Серія «Економіка». Вип. 27. – Ужгород, 2009. – С. 244–251. – 0,8 друк. арк.
7. Шестерняк М. М. Теоретичні засади спільної діяльності в правовому полі України / М. М. Шестерняк // Наука й економіка: Наук.-теорет. журнал Хмельницького економічного університету. Вип. 4 (16), т. 2. – 2009. – С. 222–230. – 0,8 друк. арк.
8. Шестерняк М. М. Правові аспекти здійснення спільної діяльності в Україні / М. М. Шестерняк // Економіка: проблеми теорії та практики: Зб. наук. праць. – Вип. 259: В 7 т. – т. III. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2010. – С. 706–714. – 0,6 друк. арк.
9. Шестерняк М. М. Проблемні аспекти класифікації витрат спільної діяльності / С. Р. Романів, М. М. Шестерняк // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет. – Вип. 8, ч. 2. – Тернопіль: Вид.-поліграф. центр «Економічна думка, ТНЕУ», 2011. – С. 416–422 (1,0 друк. арк., особисто авторів належить 0,5 друк. арк., запропоновано додаткову класифікацію витрат в будівництві, що здійснюють за договором про спільну діяльність з виділенням «витрат на створення кваліфікаційного активу» та «витрат на створення некваліфікаційного активу»).
10. Шестерняк М. М. Взаємовідносини найманих працівників з оплати праці у спільній діяльності / М. М. Шестерняк // Вісник Житомирського державного технологічного університету / Економічні науки. – № 2 (56), ч. 2. – Житомир: ЖДТУ, 2011. – С. 169–171. – 0,6 друк. арк.
11. Шестерняк М. М. Контроль спільної діяльності без створення юридичної особи / М. М. Шестерняк // Система контролю: проблеми та перспективи розвитку [Текст]: матеріали «круглого столу», Тернопіль, 3 червня 2011 р. / Тернопільський національний економічний університет. – Тернопіль, 2011. – С. 71–75. – 0,3 друк. арк.
12. Шестерняк М. М. Інституційна спільна діяльність як особлива форма організації бізнесу / М. М. Шестерняк // Зб. наук. праць молодих учених Тернопільського національного економічного університету «Наука молода» / Видання Ради молодих учених ТНЕУ. – 2012. – Вип. 17. – С. 148–153. – 0,6 друк. арк.
13. Шестерняк М. М. Спільна діяльність за участю фізичної особи у будівництві / М. М. Шестерняк // Вісник Житомирського державного технологічного університету / Економічні науки. – № 2 (60). – Житомир: ЖДТУ, 2012. – С. 278–282. – 0,9 друк. арк.
14. Шестерняк М. М. Функції облікового моделювання у спільній діяльності / М. М. Шестерняк // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет. – Вип. 10, ч. 3. – Тернопіль: Вид.-поліграф. центр «Економічна думка, ТНЕУ», 2012. – С. 228–233. – 0,9 друк. арк.
15. Шестерняк М. М. Контроль господарських процесів спільної діяльності без створення юридичної особи у будівництві / М. М. Шестерняк // Контроль як фактор економічної безпеки підприємства [Текст]: матеріали «круглого столу», Тернопіль, 28 лютого 2012 р. / Тернопільський національний економічний університет. – Тернопіль, 2012. – С. 81–89. – 0,5 друк. арк.
16. Шестерняк М. М. Проблемні аспекти класифікації доходів від спільної діяльності у будівництві / М. М. Шестерняк // Сталий розвиток економіки: Всеукр. наук.-вироб. журнал. – Вип. 4 (14), 2012. – ПВНЗ «Університет економіки і

підприємництва», ПП «Інститут економіки, технологій і підприємництва». – Хмельницький: Віддрук. з готових діапозитивів у СМП «ТАЙП», м. Тернопіль, 2012. – С. 245–252. – 0,9 друк. арк.

Опубліковані праці апробаційного характеру

17. Шестерняк М. М. Окремі аспекти обліку та оподаткування спільної діяльності без створення юридичної особи / М. М. Шестерняк // Матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. «Наука і освіта – 2004» 10–25 лютого 2004. – Т. 17. Бухгалтерський облік і аудит. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2004. – С. 89–91. – 0,2 друк. арк.

18. Шестерняк М. М. Облік фінансово-господарських операцій як важливий етап здійснення спільної діяльності / М. М. Шестерняк // «Трансформація господарського механізму в умовах кризи»: Матеріали IX Всеукр. наук. конф. молодих учених і студентів 15–17 квітня 2010 р. – Чернівці: ЧНУ, 2010. – С. 372–374. – 0,1 друк. арк.

19. Шестерняк М. М. Облік внесків до спільної діяльності / М. М. Шестерняк // Наука і вища освіта: тези доповідей учасників XVIII Міжнар. наук. конф. студентів і молодих учених «Економічні проблеми сучасного суспільства та шляхи їх подолання», м. Запоріжжя, 22–23 квітня 2010 р.: у 4 т. / Класичний приватний університет. – Запоріжжя: Вид-во КПУ, 2010. – Т. 1. – С. 278–279. – 0,1 друк. арк.

20. Шестерняк М. М. Дискусійні аспекти дефініції «витрати» / М. М. Шестерняк // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. «Актуальні проблеми розвитку обліку, контролю та аналізу в умовах глобальних економічних змін», 7–8 жовт. 2010 р. [Текст]. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2010. – С. 275–277. – 0,1 друк. арк.

21. Шестерняк М. М. Економічна природа спільної діяльності як особливої форми організації бізнесу / М. М. Шестерняк // Зб. тез доповідей Восьмої Міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених «Економічний та соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність і тенденції глобалізації» 24–25 лютого 2011 р.: Ч. 2 [Текст]. – Тернопіль: Вид.-поліграф. центр «Економічна думка, ТНЕУ», 2011. – С. 432–433. – 0,1 друк. арк.

22. Шестерняк М. М. Чи має інституційна економіка перспективи розвитку в Україні? / М. М. Шестерняк // Розвиток бухгалтерського обліку, контролю та аналізу у сучасних концепціях управління [Текст]: Міжнар. наук.-практ. конф., 2011 р., 19–21 трав., м. Судак: [матеріали]. – Сімферополь: ВД «АРІАЛ», 2011. – С. 35–39. – 0,2 друк. арк.

23. Шестерняк М. М. Трансакційні витрати як мотивація для здійснення спільної діяльності / М. М. Шестерняк // Зб. тез доповідей V Міжнар. наук.-практ. конф. «Теорія і практика економічного аналізу: сучасний стан, актуальні проблеми та перспективи розвитку», м. Тернопіль, 29 вересня–1 жовтня 2011 р. [Текст]. – Тернопіль: ТАЙП, 2011. – С. 377–380. – 0,1 друк. арк.

24. Шестерняк М. М. Виникнення синергетичного ефекту при спільній діяльності / М. М. Шестерняк // Зб. тез Міжнар. наук.-практ. конф. «Модернізація обліку, аналізу і контролю в галузях економіки України» / 27–28 жовтня 2011 р. – Тернопіль, 2011. – С. 327–330. – 0,2 друк. арк.

25. Шестерняк М. М. Облік спільної діяльності за договором простого товариства у будівництві / М. М. Шестерняк // Зб. тез доповідей Дев'ятої Міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність і тенденції глобалізації» 23–24 лютого 2012 р.: Ч. 2 [Текст]. – Тернопіль: Вид.-поліграф. центр «Економічна думка, ТНЕУ», 2012. – С. 363–366. – 0,2 друк. арк.
26. Шестерняк М. М. Спільна діяльність без створення юридичної особи як ефективний спосіб спорудження таун-хаусів / М. М. Шестерняк // Розвиток бухгалтерського обліку, контролю та аналізу в сучасних концепціях управління [текст]: Міжнар. наук.-практ. конф., 2012 р., 1–3 черв., м. Судак: [матеріали]. – Сімферополь : ДІАЙП, 2012. – С. 125–127. – 0,2 друк. арк.

***Опубліковані праці, що додатково відображають
наукові результати дисертації***

27. Шестерняк М. М. Спільна діяльність: правове забезпечення, облік та оподаткування: [навчальний посібник] / М. Р. Лучко, М. М. Шестерняк // – Тернопіль: ТАЙП, 2009. – 126 с. (4,1 друк. арк., особисто авторів належить 2,05 друк. арк., розкрито проблемні аспекти й особливості оподаткування й обліку спільної діяльності відповідно до національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та звітності).
28. Шестерняк М. М. До питання організації бухгалтерського обліку / М. М. Шестерняк // «Проблеми трансформаційної економіки»: Зб. наук. тез II Всеукр. наук.-практ. конф. 24–25 квітня 2009 р. – Кривий Ріг: КФ ДВНЗ «ЗНУ», 2009. – С. 257–260. – 0,2 друк. арк.

АНОТАЦІЯ

Шестерняк М. М. Облік витрат та результатів спільної діяльності без створення юридичної особи. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). – Тернопільський національний економічний університет Міністерства освіти і науки України, Тернопіль, 2013.

Викладено результати дослідження теоретичних, організаційних та методичних аспектів і чинної практики обліку витрат, доходів та фінансових результатів спільної діяльності без створення юридичної особи суб'єктів господарювання в будівництві.

У дисертації досліджено передумови й місце спільної діяльності без створення юридичної особи в інституційній економіці. З'ясовано економічний зміст та етимологію поняття «спільна діяльність», проблеми її нормативно-правового і договірної регулювання в Україні. Удосконалено систему класифікації витрат та доходів від спільної діяльності в будівництві відповідно до потреб користувачів.

Розкрито проблеми обліку спільної діяльності й визначено шляхи їх розв'язання. Досліджено облік витрат, доходів та фінансових результатів спільної

діяльності в будівельних організаціях. Запропоновано зміни у робочому плані рахунків залежно від потреб управління відповідно до умов договору щодо спільного проекту в частині витрат учасників спільної діяльності. Розроблено концептуальну модель особливостей облікових процесів учасників спільної діяльності й оператора, який виконує облікові та управлінські функції у спільному проекті.

Ключові слова: облік, спільна діяльність без створення юридичної особи, оператор спільної діяльності, витрати, доходи, результати, спільна діяльність у будівництві.

АННОТАЦІЯ

Шестерняк М. М. Учет расходов и результатов совместной деятельности без создания юридического лица. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.09 – бухгалтерский учёт, анализ и аудит (по видам экономической деятельности). – Тернопольский национальный экономический университет Министерства образования и науки Украины, Тернополь, 2013.

Изложены результаты проведенного исследования теоретических, организационных и методических аспектов и действующей практики учёта расходов, доходов и финансовых результатов совместной деятельности без создания юридического лица субъектов ведения хозяйства в строительстве.

В диссертации исследовано предпосылки и место совместной деятельности без создания юридического лица в институциональной экономике. Определены экономическое содержание и этимология понятия «совместная деятельность», проблемы её нормативно-правовой и договорной регуляции в Украине.

Проведено класифікацію расходов и доходов от совместной деятельности в строительстве в соответствии с потребностями пользователей. Разработана дополнительная класифікация расходов в строительстве согласно договору о совместной деятельности путем определения «расходов на создание квалификационного актива» и «расходов на создание неквалификационного актива».

Определены проблемы учёта совместной деятельности, предложены направления решения этих проблем. Раскрыты положения, связанные с учётом расходов, доходов и финансовых результатов совместной деятельности без создания юридического лица субъектов ведения хозяйства в строительстве. Предложены изменения в рабочем плане счётов в зависимости от потребностей управления в соответствии с условиями договора относительно общего проекта в части расходов участников совместной деятельности.

Сформулированы концептуальные положения особенностей учётных процессов участников совместной деятельности и оператора, который выполняет учётные и управленческие функции в общем проекте. Разработана концептуальная модель учёта совместной деятельности, предопределены особенности учётных процессов участников совместной деятельности. Механизм этой модели раскрыт на основе логичных стадий учётного процесса, который включает: сбор данных (исследовательская, измерительная и дескриптивная функции); процесс модификации (прогностическая, иллюстративная и имитационная функции);

получение и передача информации (информационная, объяснительная, интерпретационная и оптимизационная функции), а также предложено модель получения информации в системе финансового учёта и отчетности для принятия экономических решений.

Раскрыта специфика контроля совместной деятельности без создания юридического лица в строительстве, разработана модель процесса контроля, который формируется из трёх основных стадий и этапов.

Ключевые слова: учёт, совместная деятельность без создания юридического лица, оператор совместной деятельности, затраты, доходы, результаты, совместная деятельность в строительстве.

ANNOTATION

Shesternyak M.M. Accounting of joint venture expenses and results without creating a juridical person. – As a manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Economic Studies. Specialty 08.00.09 – accounting, analysis and auditing (according to the types of economic activity). – Ternopil National Economic University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Ternopil, 2013.

The results of the research of theoretical, organizational and methodical aspects and current practice of accounting and controlling expenses, incomes and financial results of joint venture without creating a juridical person of the subjects of economic activity in the construction have been stated.

The premises and location of joint venture without creating a juridical person in the institutional economy have been researched in the thesis. Economic content and etymology of the concept «joint venture», problems of its normative, legal and contractual regulation in Ukraine have been examined. A conceptual model of peculiarities of accounting processes of participants of joint venture and operator who performs accounting and managerial functions in a common project has been worked out.

The system of classification of expenses and incomes in the result of joint venture in the construction according to the needs of users has been improved. The problems of joint venture expenses have been analyzed and the ways of their overcoming have been determined. Changes in the working plan of accounts depending on the contract terms about a common project in the part of expenses of the joint venture participants have been suggested. It has been recommended to separate individual stages of joint venture accounting process with the aim of improving the methodology of accounting.

The specifics of controlling a joint venture without creating a juridical person in the construction have been revealed, a model of the process of control which consists of three main stages and phases has been elaborated.

Key words: accounting, joint venture without creating a juridical person, operator of the joint venture, expenses, incomes, results, building a joint venture.

Підписано до друку 05. 04. 2013 р.
Формат 60х90/16. Гарнітура Times.
Папір офсетний. Друк на дублюванні.
Умов. друк. арк. 0,9. Зам. № А009-13. Тираж 150 прим.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців ДК № 3467 від 23. 04. 2009 р.

Віддруковано у ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ»
46020 Тернопіль, вул. Львівська, 11
тел. (0352) 47-58-72